

Doc. dr. sc. Vedran Zlatić¹

Gabrijela Gradiški Barić, mag. admin. publ.²

Prikaz knjige

PRAKTIČNI VODIČ KROZ RADNI ODNOS ZASNIVANJE, TRAJANJE I PRESTANAK s primjerima iz sudske prakse

Knjiga *Praktični vodič kroz radni odnos. Zasnivanje, trajanje i prestanak. S primjerima iz sudske prakse* objavljena je u nakladi RRiF-a u srpnju 2025. godine. Autori su Valentino Kuzelj, univ. mag. iur. te Ivana Tonković, dipl. iur. i dipl. act. soc., glavni urednik je prof. dr. sc. Ivan Milotić, a izvršni urednik dr. sc. Vlado Brkanić. Navedeni naslov donosi nam pregled te kritičko razmatranje autora vezano uz neka od najvažnijih pitanja koja se odnose na pravno reguliranje radnoga odnosa u Republici Hrvatskoj. Posebnu vrijednost navedenom naslovu daje i to što autori svoja stajališta argumentirano formiraju kako kroz prizmu pozitivnih pravnih propisa i pravne teorije tako i kroz razmatranja praktične primjene relevantnih pravnih propisa o radnopravnom odnosu u Republici Hrvatskoj u sudskoj praksi.

Na samome početku knjige nalazi se *Predgovor* (str. VII-X.) kojeg je napisao glavni urednik knjige, prof. dr. sc. Ivan Milotić koji ističe teorijsku, ali i praktičnu važnost navedenog naslova kojim su „autori kodificirali stanje, trendove, praksu i smjernice razvoja radnopravne materije,

¹ Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Ul. Domovinskog rata 8, 21000 Split, Republika Hrvatska

² Specijalna Bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice, Gajevo 2, 49217 Krapinske Toplice, Republika Hrvatska

učinivši to objektivno, aktualno i intelektualno pošteno – u skladu s važećim propisima, u skladu s relevantnom judikaturom, impersonalno i netendenciozno – dakle svime onime što bi trebalo tvoriti stručan i profesionalan standard pristupa materiji.³

Potom slijedi središnji dio knjige koji se sastoji od ukupno pet poglavlja.

U prvome poglavlju Ugovor o radu i zasnivanje radnog odnosa (str. 1-18.) autori nam donose svoja razmatranja kad su posrijedi neka od najaktualnijih pitanja koja se odnose, primjerice, na definiranje pojma radnika, bitnih odrednica radnoga odnosa te samog oblika ugovora o radu i pravnih posljedica njegova nepoštovanja u hrvatskom pravnom sustavu. Drugo poglavlje Trajanje radnog odnosa (str. 19-26.) donosi analizu radnog odnosa na neodređeno vrijeme (kao pravila), radnog odnosa ugovorenog na određeno vrijeme (kao iznimke) te razmatranja vezana uz ugovaranje probnog rada. U trećem, ujedno i najvećem poglavlju Prestanak radnog odnosa i otkaz ugovora o radu (str. 27-74.) autori donose detaljan pregled različitih aspekata i modaliteta prestanka ugovora o radu, a posebno se analiziraju redoviti i izvanredni otkaz ugovora o radu, otkaz sa ponudom izmijenjenog ugovora o radu, moguća konkurencija otkaznih razloga te konačno i situacije i u kojima postoji zabrana otkaza ugovora o radu. Četvrto poglavlje Postupak prije otkazivanja ugovora o radu i zaštita od neopravdanog otkaza (str. 75-88.) koncentrirana se na postupak koji prethodi otkazivanju ugovora o radu te na samu zaštitu radnika od neopravdanog otkaza. Zadnji dio središnjeg dijela knjige je peto poglavlje Sudski raskid ugovora o radu (str. 89-104.), koji je i sam jedan od oblika prestanka radnoga odnosa te u njemu autori donose analizu uvjeta kao i posljedica u slučaju sudskog raskida ugovora o radu.

Završni dio knjige sastoji se od tri cjeline, počevši s Literaturom (str. 105-110.), slijede Kazalo pojmova (str. 112-113.) te Kratki životopisi autora (str. 113.).

Kao što je vidljivo iz upravo u kratkim crtama prikazanog sadržaja ove knjige njezini autori iznose svoja razmišljanja te pokušavaju odgovoriti na neka od najzanimljivijih, ali i najintrigantnijih pitanja vezanih uz radni odnos. Budući da je radni odnos stožerni radno-pravni institut, navedeni naslov će sasvim sigurno biti zanimljiv svim pravnim znanstvenicima i praktičarima kojima se u središtu njihova profesionalna zanimanja nalazi radno pravo. Međutim, pitanja koja navedeni naslov otvara i na koja pokušava odgovoriti imaju i širi odjek budući da definiranje pravnog normativnog okvira radnog odnosa i njegova pravilna primjena u praksi izravno utječu na dostojanstvo samoga radnika. Naime, upravo putem rada pojedinci i najčešće stječu one nužne materijalne predispozicije koje se tiču ostvarenja jamstava njihova dostojanstva čije se očuvanje nedvojbeno nalazi u samome središtu ustavno-državnog poslanja modernih ustavno demokratskih država, posebice kada je riječ o ispunjenju njihova zavjeta države blagostanja, a među koje Republika Hrvatska nedvojbeno pripada što proizlazi već iz temeljnih odredbi njezina Ustava budući da čl. 1. Ustava Republiku Hrvatsku upravo i definira kao jedinstvenu, nedjeljivu demokratsku i socijalnu državu.

Nadalje, pitanje očuvanja ljudskog dostojanstva radnika posebice se aktualizira u današnjim izazovnim vremenima u kojima se, praktično bez iznimke, nalaze sve države. Najprije tu mislimo na velike ekonomske izazove sa kojima se suočavaju države, a koje su uzrokovane

³ Milotić, I., Predgovor, u: Kuzelj, V., Tonković, I., Praktični vodič kroz radni odnos. Zasnivanje, trajanje i prestanak. S primjerima iz sudske prakse, RRiF, Zagreb, 2025., str. IX.

najprije pandemijom bolesti Covid-19 i njezinim posljedicama, a zatim produžene i brojnim ratnim žarištima koja bukne diljem svijeta. U takvim situacijama svjedoci smo i brojnim svakodnevnim ugrozama ljudskog dostojanstva u krizama najzahvaćenijim područjima, a što posljedično dovodi i do migriranja stanovništva iz tih područja u druge države. Republika Hrvatska, pored toga što je jedna od tranzitnih zemalja za brojne migrante, postala je i sama konačnim odredištem za određen broj pojedinaca koji sada ovdje traže priliku za zaposlenjem i time osiguranjem boljih životnih uvjeta za njih i njihove obitelji. Upravo zato je od iznimne važnosti najprije na normativnoj razini kvalitetno urediti sve relevantne aspekte radnoga odnos kako bi se osigurala pravna zaštita legitimnih interesa radnika kao faktički slabije strane toga odnosa, jer je to nužno kako bi radnik sebi mogao priskrbiti materijalna dobra koja su *conditio sine qua non* očuvanja njegova ljudskog dostojanstva. Stoga je od iznimne važnosti upravo definiranje pitanja vezanih uz prestanak radnoga odnosa, i to onaj jednostrani i najteži – otkazom ugovora o radu. U tom smislu i sami autori upiru u praksu Ustavnog suda Republike Hrvatske koji kao dio ustavnog prava na rad razumijeva „i pravo pojedinca da mu radni odnos ne prestane na način suprotan od onog utvrđenog mjerodavnim zakonom.“⁴ Naravno, pri tome se mora voditi računa i o tome da se uvažavaju i zaštite legitimni interesi i samog poslodavca, a u pravo poznavanje pravila radnoga prava, uključujući onih vezanih uz njegov prestanak (i otkazom) može zaštititi poslodavca od neželjenih posljedica davanja nezakonitog otkaza ugovora o radu radniku.

Dakle, zakonodavac ima, počesto i iznimno zahtjevnju, dužnost da svojim rješenjima dovede u ravnotežu interese radnika i poslodavca koji će biti dostatni za zaštitu njihovih prava i legitimnih očekivanja koja proizlaze iz radnog odnosa. Ipak, ustrojavanje normativnog okvira tek je početni korak u osiguranju takvog interesnog ekvilibrija među stranama radnog odnosa, jer njegovo ostvarenje leži u ispravnoj provedbi i primjeni normativnih rješenja u praksi. Upravo u ovoj knjizi autori daju svoje odgovore na neka od najaktualnijih pitanja pravnog uređenja, ali i praktične provedbe važećih normativnih propisa kojima se uređuje radni odnos u Republici Hrvatskoj. Pritom se autori s pravom oslanjaju prvenstveno na sudsku praksu, kao jedini najrelevantniji i presudan izvor pri tumačenju pravila (radnoga) prava. Međutim, sasvim sigurno njihova analiza predložena u ovome naslovu može otvoriti i neka nova pitanja te tako potaknuti daljnji znanstveni i stručni dijalog o navedenim pitanjima i to na način da probudi novi, ali i produbi postojeći interes različitih pravnih grana. Rasvjetljavajući najvažnija pitanja vezana uz radni odnos, ova knjiga ujedno daje putokaz za zaštitu ustavnog prava na rad kako je konkretizirano na zakonskoj razini u hrvatskom radnom pravu. Upravo radi svega prethodno navedenog ovaj naslov predstavlja vrijedan doprinos hrvatskoj pravnoj znanosti i praksi, a može poslužiti i kao putokaz radnicima i poslodavcima, riječima njezina glavnog urednika svojevrsni „praktičarski vademecum“⁵ u svakodnevnom praktičnom pravnom životu i odlučivanju o pitanjima vezanim uz radni odnos.

⁴ Ustavni sud RH, U-III-4495/2007 od 8. svibnja 2008., para 6., cit. prema: Kuzelj, V., Tonković, I., op. cit., str. 28.

⁵ Milotić, I., op. cit., str. X.